

Zpočátku se přiklonil k anarchistickému hnutí (redigoval v New Yorku anarchistické časopisy *Proletář* a *Hlas lidu*); 1892 se s anarchismem rozešel a založil nový časopis *Dělnické listy*, který vedl v duchu sociální demokracie. 1896 se odstěhoval do Chicaga, kde vydával týdeník *Pochodeň* a později *Spravedlnost* (1905 změněn na deník). 1911 navštívil Čechy a jako delegát amerických socialistů se v Praze zúčastnil sjezdu sociálně demokratické strany. Za světové války vstoupil do služeb protirakouského odboje a šířil mezi českým dělnictvem v USA ideu státní samostatnosti. Když se 1921 *Spravedlnost* přiklonila k myšlenkám komunismu, H. redakci opustil a stal se spolupracovníkem Amerických dělnických listů a jejich ročenky v Clevelandu. Až do pozdního věku byl publicisticky činný a udržoval kontakty s dělnickým hnutím ve vlasti.

H. literární a publicistická činnost je zaměřena k podpoře myšlenek sociální demokracie a dělnického hnutí. Jeho verše vycházely v dělnických časopisech a ve zpěvnících; knižně vydal v Chicagu sbírku *Pochodeň*, na níž pracoval již doma a v níž se obráží i H. americké anarchistické stadium. Obsahuje přes sto básní včetně ojedinělých překladů veršů G. Herwegha a F. Freiligratha. Je v ní připomenuta Pařížská komuna i poprava amerických dělnických vůdců 1886 v Chicagu, poslední oddíl pak přináší satirické verše. Přes svou neumělost se sbírka vyznačuje citovou zaujatostí a revolučním patosem. Má prostou formu, směřuje k přímému lapidárnímu pojmenování a byla určena, stejně jako ostatní H. verše, výhradně pracujícím, v nichž chtěla živit odbojný postoj k nespravedlivé sociální skutečnosti i naděje v lepší budoucnost.

PSEUDONYMY, ŠIFRA: F. Hlaváček Podleský, F. J. H. Podleský, F. J. Podleský, F. Podleský, Fr. J. Hlaváček-Podleský, Frank H., Frank Hlaváček, Podleský, Xaver Devil; F. J. H. ■ PŘÍSPĚVKY in: Akademie (1924); Americké dělnické listy (Cleveland, od 1921); *Bojovník* (1883–84); *Budoucnost* (1876–83); *Dělnické listy* (Videň, 1876–81); *Dělnické listy* (New York, 1893–96); *Duch času* (1884–85); *Groš*; *Hlas lidu* (New York, 1886–92); *Maticice dělnická* (1884–85); *Nová doba* (Videň, 1881); *Pochodeň* (1880); *Pochodeň* (Chicago, 1896–99); *Práce* (1883); *Pravda* (1879–80); *Právo* (1879–80); *Právo lidu* (1912–13); *Proletář* (New York, 1886–89); *Severočeský dělník*; *Spravedlnost* (Chicago, 1900–21); *Světlo* (od 1878); *Večerník Práva lidu* (1920); *Zpěvník českých dělnických písní* (Chicago 1887). ■ KNIŽNĚ.

Beletrie: *Pochodeň* (BB, Chicago 1896); *Veršovaná pohádka o stvoření světa* (Cleveland, 1902, v Čechách 1907 s tit. Evin hřích a jeho následky). – *Překlad*: I. Donnelly, P. Le Pesant de Boisgilbert: *Společenský převrat aneb Pohled do budoucnosti* (1894). – *Ostatní práce*: *Podmínky individuální a společenské svobody* (1894). ■ *REDIGOVAL periodika*: *Hlas lidu* (Teplice, 1882, 1 číslo), *Práce* (Brno, 1883), *Bojovník* (Brno, 1883–84), *Duch času* (Prostějov, 1884–85, s J. B. Peckou), *Maticice dělnická* (Prostějov, 1884–85, s J. B. Peckou), *Hlas lidu* (New York, 1886–92), *Proletář* (New York, 1886–89), *Dělnické listy* (New York, 1893–96), *Pochodeň* (Chicago, 1896–99), *Spravedlnost* (Chicago, od 1900). ■ *USPOŘÁDAL A VYDAL*: *Dělnický zpěvník* (1902). ■

LITERATURA: R. Illový: *Dělničtí básníci*, PL 14. 4. 1923; o.: *Jak vznikl český text Písně práce*, PL 17. 9. 1924; R. Illový in *Československá poezie sociální* (1925); F. Cajthaml-Liberté in *Český sever ve hnutí dělnickém* (1926) + in *Severočestí havíři* (1926) + in J. B. Pecka *Strahovský* (1928) + in *Franta Choura, tribun severočeských havířů* (1930) + *Český text Písně práce*, PL 30. 12. 1930 + F. H., *Dělnická osvěta* 1932; R. Illový: F. H., PL 4. 10. 1936 + *Dělnický básník F. H.*, PL 26. 2. 1937 + (šifra r. i.) *Autobiografie F. H.*, *Dělnická osvěta* 1937; J. Martinek: *Za soudruhem F. H. + F. H. mrtev*, obojí PL 21. 2. 1937; L.: *Vzpomínáme básníka a žurnalisty F. H.*, PL 19. 2. 1947; J. Petrmichl in *Poslední bitva vzplála* (1951); M. Majerová: *Překladatel Písně práce*, *LitN* 1952, č. 12; F. R. Tichý, V. Karbusický: *Naše dělnická Písně práce*, *ČL* 1953; V. Lev: *Buď práci čest*, in *My nový život chcem na zemi* (1953); Z. Šolle in *Průkopníci socialismu u nás* (1954); F. Gel: *K narozeninám Písně práce*, *Květy* 1954, č. 17; V. Karbusický, V. Pletka in *Dělnické písně* 1, 2 (1958); M. V. Kratochvíl: *O Písní práce*, *RP* 1. 5. 1962; L. Burdová: *Zapuštěné kořeny*, *Kult. kalendář Mostecka* 1962; V. Gregor: *O prvním rozšíření Scheuovy Písně práce na Moravě*, *ČL* 1963; J. Měchýř in *Počátky dělnického hnutí na hornickém severu* (1967) + in *První generace* (1974); P. Koukal: *Ó, zazni, písní vznešená*, *Revue Teplice* 1978, č. 9; J. Šindler: *F. H. a Duch času v prostějovském dělnickém hnutí*, *Štafeta* 1980, č. 2; J. Matějček in *Rozhovory s mlčenlivými svědky* (1982).

jc, pk

Karel Hlaváček

* 29. 8. 1874 *Libeň* (Praha-L.)

† 15. 6. 1898 *Libeň*

Lyrický básník, výtvarník a výtvarný kritik. Jeden z nejvýraznějších představitelů symbolismu a dekadence z okruhu *Moderní revue*, tvůrce osobité poetiky, založené na kultivované propracovanosti a nebyvalé hudebnosti verše.

Pocházel z chudé rodiny jirchářského dělníka. 1885–92 studoval na české vyšší reálné škole v Karlíně; již tehdy působil jako cvičitel a organizátor v Sokole. 1893 se stal přispěvatelem sokolského tisku (sokolské básně, teoretické a organizační články), 1894 místonáčelníkem Sokola v Libni, 1895 se zúčastnil přípravy všesokolského sletu. Po maturitě studoval dva roky jako mimořádný posluchač na filoz. fakultě v Praze moderní románské jazyky; navštěvoval rovněž večerní kurs při Uměleckoprůmyslové škole a pracoval jako externí žurnalista v *Nár. listech*. Žil bez stálého zaměstnání i příjmu, odkázán na drobné honoráře a podporu rodičů. Koncem 1894 navázal spolupráci se vznikajícím časopisem *Moderní revue*. 1895 se seznámil s učitelkou Marií Balounovou, s níž ho spojil trvalý milostný vztah. Koncem 1895 nastoupil H. vojenskou službu v Tridentu v Itálii, po třech měsících byl ze zdravotních důvodů služby zproštěn. Únik z tísnivé skutečnosti společenské i osobní, kterou ještě zvýraznila surovost a absurdita vojenského řádu, hledal v umění. Po návratu do Prahy zintenzivněla jeho spolupráce s *Moderní revuí* a prohloubil se přátelský vztah k A. Procházce, J. Karáskovi, A. Sovovi a K. Kamínkovi. Od 1896 zveřejňoval v *Moderní revui* vedle poezie i kritických poznámek i část svých výtvarných prací (ornamentace, portréty aj.) a výtvarné kritiky. H. výtvarná tvorba vychází ze stejných zdrojů jako jeho tvorba slovesná a obě se navzájem prolínají. 1897 zvítězil H. výtvarný návrh v soutěži na záhlaví krakovského časopisu *Zycie*, redigovaného S. Przybyszewským, jehož pozornost vzbudil H. už svými kresbami k sbírce A. Procházky *Prostibolo duše*. 1897 začal H. výtvarně spolupracovat i s Neumannovým *Novým kultem*. Téhož roku se u něho objevily příznaky tuberkulózy; H. přátelé organizovali finanční i jinou pomoc, ale nemoc postupovala mimořádně rychle (organismus byl oslaben srdeční vadou a trvalým materiálním nedostatkem) a vedla k předčasné smrti. H. byl pohřben na libeňském hřbitově.

Pro H. dílo je příznačná sugestivní lyričnost spojená s významovou neurčitostí, slovní monotonií a hudebností verše. Vyjadřuje dobové i osobní nálady melancholické bezvýchodnosti, společenského vydědění, individualismu, ironie a aristokratické exkluzivnosti. První báseň (*Starý herbář*) otiskl H. 1892 v *Almanachu pražských abiturientů*. V debutantské básnické

sbírce *Sokolské sonety* (vyd. koncem 1894 s vročením 1895) měly ještě významnou úlohu nadindividuální hodnoty: patetická oslava mravní ideje sokolství, čínorodé práce a vlastenectví. Také formálně se v ní ještě projevuje závislost na ruchovsko-lumírovské poetice (J. V. Sládek). Některé básně Sokolských sonetů i básně tohoto období svým ironickým kriticismem (vliv Macharův) a zejména náládovostí a melancholickým zneklidněním vyznívají již v impresionisticko-dekadentním duchu. Podnětem pro vrcholnou H. poezii byly Vrchlického překlady moderních francouzských básníků (jež H. poznal i v originále) a spolupráce s časopisem českých dekadentů *Moderní revue*. Jeho druhou básnickou sbírku *Pozdě k ránu* charakterizuje odvrát od všednodenní skutečnosti, jež souvisí s dobovou destrukcí společenských vztahů, s H. nejistým osobním postavením i s generačním individualismem, hledání nevšedních, halucinačních motivů a nálady nostalgické, únavy, tlumené ironie a životní marnosti. Náladové prvky zde již získávají autarkní charakter, nezávislý na empirické realitě. H. vytváří artistní poezii, povznesenou nad životní všednost, často stylizuje lyrický subjekt do role zjemnělého, exaltovaného aristokrata. Většina básní je situována časově do pozvolného přechodu noci v den, což – spolu s monotónním opakováním slov i veršů, nezvyklým exotickým jazykem, výraznou zvukovou i významovou funkcí rýmu a hudebností – vyvolává emotivní zabarvení a významovou neurčitost. H. básnický vývoj kulminoval ve třetí sbírce *Mstivá kantiléna*. Tematický impuls, který nalezl u malíře J. Sattlera, rozvinul H. do symbolického obrazu nenávistné vzpoury nizozemských gézů (souvislost se sociálním radikalismem, k němuž H. dospěl v polovině 90. let), která je předem ztracena a vrcholí obrazem bezútešné deprese, marnosti a smrti. H. zde zdokonaluje svou poetiku lexikální i veršové monotónnosti a sugestivní eufonické a hudební výstavby verše, která je v napětí s dramatickým obsahem. Aristokratická stylizace předcházející sbírky ustupuje věcnějšímu vyjádření (místy téměř naturalistická syrovost ironicky zdůrazněná); lyrickými hrdiny se stávají gézové, revoltující sedláci či krysaři. Pro celou sbírku – i pro některé jiné H. pozdní básně (např. *Hrál kdosi na hoboje*) – je příznačné napětí mezi motivy bážlivosti, nemoci, nepřírozenosti a motivy životní aktivity, vzpoury a přirozenosti, které je zdrojem dynamiky překoná-

vajíci jednostrannost ortodoxně dekadentního ztvárnění skutečnosti. Hledání nového básnického výrazu charakterizuje posthumně vydanou sbírku *Žalmy*, zachovanou torzovitě a v nácrtech. Obráží básníkovu tragickou životní situaci, blížící se smrti (H. hledal oporu i východisko v transcendentální oblasti) a vedle patosu biblických žalmů se inspiruje též tvorbou O. Březiny. V H. pozůstalosti zůstalo ještě větší množství nezveřejněných básní, mezi nimi i dvě básnické sbírky, lumírovsky orientované epické *Bibeloty* z 1896 a sokolské verše s názvem *Pod sokolí peruti*, resp. *Perutě*. H. dílo, jež v době svého vzniku působilo jako bizarnost a platilo za nejzazší mez moderního básnického výrazu, mělo významný inspirující vliv na českou poezii 20. století.

ŠIFRY: K. H., Ryx (Rozhledy 1898). ■ PŘÍSPĚVKY in: Almanach pražských abiturientů z roku 1892; Almanach secese (1896); Besedy lidu (1895); Český Figaro (1896); sb. Druhý slet sokolské župy Husovy v Českých Budějovicích (1893); Konec století (1895); Moderní revue (1895–1900); Nár. listy (drobné nebeletrist. práce); Nový kult (1897–98, výt. práce); Niva (1893–94); Památník Sokola v Kralupech n. Vlt. (1894); Rádce sokolský (1896); Rozhledy (1898); Sborník sokolský (1896); Slet sokolské župy středověké v Kostelci n. Černými lesy 13. srpna 1893; Sokol (1893–97); Sršeň (list žižkovského Sokola); Vějíř (1894–96); Vesna (1894–95); Zdar 3. sletu všesokolskému (1895); – posmrtně: Památník 7. sletu všesokolského v Praze 1920. ■ KNIŽNĚ. *Beletrie*: Sokolské sonety (BB 1895); Pozdě k ránu (BB, PP 1896); Mstivá kantiléna (BB, P 1898); – posmrtně: Starý herbář (BB 1926, ed. P. Toman); *Žalmy* (BB, PP 1934, ed. A. Hartl). – *Výbory*: *Básně* (1958, ed. Z. Trochová); *Hrál kdosi na hoboj* (1978, ed. B. Svozil). – *Souborná vydání*: Spisy K. H. (nakl. K. Neumannová, 1905, 1 sv., ed. A. Procházka; 2. vyd. 1915); *Dílo* K. H. (nakl. Kvasnička a Hampl, 1930, 3 sv., ed. A. Hartl). ■ KORESPONDENCE: Dopisy K. H. Marii Balounové (z 1895–96; 1926, ed. S. Klír). ■ REDIGOVANÉ *slavnostní list*: Zdar 3. sletu všesokolskému (1895). ■

LITERATURA: G. R. Opocenský: K. H. (b.d., 1907 nebo 1908); F. Soldan: K. H., typ české dekadence (1930); Tryzna za básníkem K. H. (1930, ed. J. Karásek); A. Hartl: Epilegomena k H. Žalmům (1935). ■ ● ref. Sokolské sonety: an., Sokol 1895; an., (A. Procházka), MR 1895, sv. 1, s. 137 ●; ● ref. Pozdě k ránu: an., Čas 1896, s. 629; Kj. (F. V. Krejčí), Rozhledy 6, 1896/97, s. 26; J. Karásek, Niva 1897, s. 62; B. Ptáčník (F. X. Šalda), Lit. listy 1897 → KP 3 (1950) a O umění (1955) ●; ● ref. Mstivá kantiléna: Kj. (F. V. Krejčí), Rozhledy 7, 1897/98, s. 755; F. X. Š. (Šalda), Lit. listy 1898 → Mladé zápasy (1934) a KP 4

(1951) a O předpokladech a povaze tvorby (1978); T., Zlatá Praha 15, 1897/98, s. 454; J. Karásek, MR 1898, sv. 8 ●; ● nekrology: F. V. Krejčí, Rozhledy 7, 1897/98, s. 865; J. Kamper, Rozhledy 7, 1897/98, s. 871; an., Sokol 1898 ●; J. Karásek in Impresionisté a ironikové (1903); ● ref. Spisy K. H.: J. Vodák, Čas 21. 10. 1905 (k tomu polemika: A. Procházka: Hlasatelé prostřednosti, MR 1905, sv. 17), M. Marten, MR 1905, sv. 17 ●; V. Dyk: K. H., Lumír 36, 1907/08, s. 430; B. Č. (bratři Čapkové): Posmrtná výstava prací K. H., Stopa 1, 1910/11, s. 248; K. Šelepá: Dílo K. H., Pokroková revue 6, 1909/10; Ad. Veselý: Tvář zastřená a odhalená, Přehled 10, 1911/12, s. 613 a 628; A. Procházka: Mališské dílo K. H., in České kritiky (1912); M. Hýsek: H. Sokolské sonety, ČMF 1913; A. Novák: K. H., Venkov 11. 6. 1918; M. Marten: Zapomínané dílo, Veraikon 1919; F. Götz in Jasníci se horizont (1926); J. Karásek ze Lvovic: Vzpomínka na K. H., Lit. rozhledy 12, 1927/28 + K. H. jako kritik, in Tvůrcové a epigoni (1927); M. Balounová: Ke skonu K. H., LitN 1927; J. Durych: Básník a dekadence, Kmen 2, 1928/29; J. Hora: Básník zaživa a po smrti + Deset let, obojí LitN 1928; S. K. Neumann: O Arnoštu Procházce a Moderní revui, Lit. rozhledy 13, 1928/29 → Vzpomínky (1931); V. Jirá: K literatuře o H., ČMF 16, 1929/30 + H. rým, LF 1930 → O smyslu formy (1946) a Duch a tvar (1967) a Portréty a studie (1978); M. Novotný: Prokletý básník, Lit. rozhledy 14, 1929/30; J. Karásek: Rekapitulace o díle K. H., in Dílo K. H., sv. 3 (1930); ● ref. Dílo K. H.: A. M. Piša, PL 22. 6. 1930 → Dvacátá léta (1969); A. N. (Novák), LidN 10. a 23. 8. 1930; B. Václavek, Index 1930, s. 71; Ad. Veselý, Lumír 57, 1930/31; P. Fraenkl, RA 6, 1930/31; Z. Spilka, Středisko 1930, s. 18; F. X. Šalda, ŠZáp 3, 1930/31 → Medailóny (1941), České medailóny (1959) a Z období Zpísničku 2 (1988); – polemika: btk (V. Brtník), Zvon 31, 1930/31, s. 214; an. (V. Nezval), Zvěrokruh 1, 1930/31, s. 43; F. X. Šalda, ŠZáp 3, 1930/31, s. 226 ●; F. Götz: Úsilí o překonání baroka v české poezii, in Básnický dnešek (1931); J. Karásek: Počátky Moderní revue, RA 7, 1931/32; F. Soldan: O dekadentovi z Libně, RA 7, 1931/32; J. Mukařovský: K problémům českého symbolismu. Poezie K. H., Charisteria G. Mathesio quinquagenario oblata (1932) → Kapitoly z české poetiky (1941 a 1948) a Studie z poetiky (1982); a (J. Hora): Básník K. H., Čes. slovo 29. 8. 1934 → Duch stále se rodící (1981); A. M. Piša: Šedesát let by se dožil K. H., PL 29. 8. 1934; J. Mukařovský in K. H.: Žalmy (1934); ● ref. Žalmy: M. Novotný, LidN 18. 1. 1935; F. Soldan, LitN 7, 1934/35; M. Dvořák, LUK 1935, s. 25; F. Nečásek, RP 1. 2. 1935; A. M. Piša, PL 7. 2. 1935; A. Hartl, Magazin DP 2, 1934/35; T. Vodička, Rozhledy 1935, s. 45; F. X. Šalda, ŠZáp 7, 1934/35 → Kritické glosy k nové poezii české (1939) a Z období Zpísničku 2 (1988); B. Václavek, alm. Chudým dětem 1935 → Literární studie a podobizny (1962); J. Durych, Almanach Kmene 6, 1934/35; A. Novák, LidN 9. 1. 1936 ●; A. Novák: Vývoj básnické-

Hlaváček

ho díla H., LidN 7. 3. 1935; V. Nezval: K. H., in *Moderní básnické směry* (1937); F. Kobliha: K. H., Hollar 1939; F. D. Bulánek, Zemřela básníkovy múza (M. Balounová), *Slovesná věda* 1, 1947/48; O. Hubička: Nad hrobem básníkovým, *Kytice* 1948; K. Polák: Český dekadent K. H., *Škola a kultura* 1948; J. Hrabák: K. H., *Rovnost* 15. 6. 1948; K. Bodlák: 50 let od smrti K. H., *LidN* 15. 6. 1948; Brk (F. Buriánek): Proletářský „dekadent“, *Zeměděl. noviny* 17. 6. 1948; J. Javor (M. Stuchl): K. H. – básník proletář, *LidN* 21. 8. 1949; Skn. (F. Sekanina): Vzpomínka na K. H., *LD* 24. 8. 1949; ý (M. Novotný): Mstivá kantiléna K. H., *Marginálie* 1950; M. Petříček: Na okraj jednoho výročí, *NŽ* 1954; jb (J. Brabec): K. H., *LitN* 1958, č. 24 + in K. H.: *Básně* (1958); J. Hrabák: Rým a intonace u K. H. a Jiřího Wolkra, in *Studie o českém verši* (1959); V. Janovic: Mácha českého symbolismu, *Plamen* 1964; J. Weigert: Zapomínaný básník – zapomenutý malíř, *Reportér* 1966; Alcantara: Zapomenutý K. H., *Svědectví* 1967, č. 31, s. 388; J. Heyduk: Český dekadent, *LD* 15. 6. 1973 + K. H. jubileu, *LD* 23. 8. 1974; Z. Pešat: Protikladnost a jednota H. poezie, *ČLit* 1974 → *Dialogy s poezií* (1985); F. Soldan: Odkaz tragického lyrika K. H., *Tvorba* 1974; pk (P. Kovařík): Kdy se narodil?, *Svob. slovo* 29. 8. 1974 + *Hrál kdosi na hoboj*, *Svob. slovo* 31. 8. 1974; J. Rumler in K. H.: *Mstivá kantiléna* (1974); T. Vlček: Velká lyra českého symbolistního básníka, proletáře K. H., *Umění* 1975 + *Básnická imaginace a výtvarná tvorba* K. H., in K. H.: *Hrál kdosi na hoboj* (1978); B. Svozil: *Obrysy básnického světa* K. H., in K. H.: *Hrál kdosi na hoboj* (1978) + in sb. *V krajinách poezie* (1979); F. Buriánek in *Česká literatura první poloviny 20. století* (1981); P. Wittlich in *Česká secese* (1982, s. 117); M. Červenka in *Z večerní školy versologie* 2 (1991).

jho

Václav Hlaváček

* 16. 5. 1891 *Praha*
† 23. 12. 1946 *Praha*

Autor většinou humorně laděných fejetonů, povídek, románů, esejů a divadelních her zvláště z finančního prostředí a ze světa dětí; autor odborných statí věnovaných peněžnictví.

Otec byl hostinským. H. studoval v Praze na nižší reálce a na obch. akademii (mat. 1910). Jako bankovní úředník byl téměř celý život zaměstnán v Ústřední bance českých spořitelů v Praze, 1913–14 ve filiálkách ve Vídni a Terstu. Za války odveden do Salcburku, 1918 byl na piavské frontě v Itálii. Od mládí se přátelil s M. Káchou, který mu po válce vydal několik

brožur; oženil se 1921. Poslední dva roky života pracoval v Zemské bance; od 2. pol. 30. let měl několikrát delší zdravotní dovolenou.

Po začátečnických básních dekadentního rázu a aktovkách publikoval H. několik brožur, založených na teoretických znalostech velkofinančního zákulisí. V povídkách rámcovaných úvahou, v úvahách demonstrovaných na konkrétních případech a také v divadelní hře odhaloval asociálnost mezinárodního kapitálu. Podrobněji a s náběhem k psychologickému portrétu sledoval tuto problematiku na vzestupu a pádu válečného zbohatlíka v próze *Hlad bohatých*. Po počátečním satirickém zaměření se H. ironie vylehčila do chápavého humoru ve výjevech z každodenní praxe bankovních zaměstnanců (*Banky kouzla zbavené*), které kolísají mezi fejetonem a povídkou. Žoviálně zábavné četbě se blíží humoresky *Skauti dobrého pohodlí* a zvláště román *Přírodní lékař*. Autorova nejzrozsáhlejší, vážně pojatá próza *Mnoho na jednu generaci* (2. díl *Děti minulého století* zůstal v rukopise) sleduje od konce 19. století do let třicátých osud rodiny hostinského z dělnického předměstí Prahy v sociálním a ekonomicko-politickém kontextu doby; nejzdařilejší jsou zde výjevy z dětství hlavního hrdiny. Světem dětí se zabývají také obě H. vrcholné práce. V relativně samostatných kapitolkách knihy *Jeho a jejich svět* vyvěrá humor spíše než z komiky příhod z nadhledu vyprávějíciho otce: objevy a zkušenosti chlapce v předškolním věku se stávají groteskními průhledy do vážných životních problémů. Autobiografický *První úžas* podává klíčové zážitky od probouzejícího se dětského vědomí až po léta jinošství ze stanoviska zatím jen zpola a zlomkovitě chápajícího hrdiny. Autorova jemná ironie je zde sloučena s věcným lyrismem a spolu s tím je vystupňováno umění odkrýt ve zdánlivě nicotných radostech a bolestech hloubku intenzivně prožívaného života. – Některé H. knihy vznikly z příspěvků, které – společně s dalšími fejetony, esejí, sloupky, povídkami i celými romány – vycházely v *Právu lidu* a *Lidových novinách*.

PSEUDONYM, ŠIFRY: M. H. Vilma; V. Hčk., V. Hk., V. HK. ■ PŘÍSPĚVKY in: Červen (1921); Čtème (1941); Jitřenka (1909); *Lid. noviny* (1925–41; 1931 R Je mnoho věcí mezi nebem a zemí); *Panoráma* (1945); *Právo lidu* (1922–36; 1936 R Vítěz nad prostorem a časem, pseud. M. H. Vilma); *Socialistické listy*; *Světozor*; *Tribuna* (1921–26); *Záduha*; dále v odborných peněžních časopisech. ■ KNIŽNĚ. *Beletrie*: